

ZADANIA MATURALNE Z HISTORII – NOWOŻYTNOŚĆ, CZĘŚĆ 1

POZIOM ROZSZERZONY

Model odpowiedzi

Numer zadania	Odpowiedź	Zasady oceniania	Liczba punktów za zadanie
1.	państwo Inków [imperium Inków] A	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–1
2.	2.1. Litera A – tereny należące do Hiszpanii Litera B – tereny należące do Portugalii	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–4
	2.2. Tordesillas, 1494 r.	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	
	2.3. Krzysztof Kolumb	1 punkt za poprawną odpowiedź	
	2.4. A	1 punkt za poprawną odpowiedź	
3.	A – 2	1 punkt za nazwanie właściwego stylu 1 punkt za poprawnie wskazany argument	0–2
4.	4.1. Nazwa: Konstytucja <i>Nihil novi</i> Wystawca: Aleksander Jagiellończyk	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–3
	4.2. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Konstytucja <i>Nihil novi</i> została uchwalona w 1505 roku. Unieważniała postanowienia przywileju mielnickiego z 1501 roku, który wyraźnie wzmacniał pozycję senatu, a ograniczał izbę poselską. Szlachta wystąpiła przeciwko przywilejowi i doprowadziła do uchwalenia konstytucji. Odtąd obie izby: senat i izba poselska miały taką samą władzę.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	
	4.3. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Konstytucja <i>Nihil novi</i> odbierała królowi prawo wydawania ustaw bez uzyskania zgody szlachty, zasiadającej w senacie i izbie poselskiej. Odtąd król mógł samodzielnie wydawać tylko edykty dotyczące miast królewskich, Żydów, lenn, chłopów w królewskich i spraw górniczych. Wejście w życie konstytucji <i>Nihil novi</i> uważa	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	

	się, oprócz statutów nieszwawskich, za początek wprowadzenia demokracji szlacheckiej w Rzeczpospolitej.		
5.	5.1. Data roczna: 1526 Miejsce bitwy: Mohacz	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–3
	5.2. Jagiellonowie	1 punkt za poprawną odpowiedź	
	5.3. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> W wyniku bitwy pod Mohaczem Rzeczpospolita utraciła trony Czech i Węgier na rzecz Habsburgów. Było to zgodne z umową, którą zawarł Zygmunt I Stary w 1515 roku w Wiedniu z cesarzem Maksymilianem I. W przypadku bezpotomnej śmierci Jagiellonów w linii czesko-węgierskiej trony Czech i Węgier miały przejść w ręce Habsburgów. Ludwik, który zginął w bitwie, nie miał męskiego potomka, więc w ten sposób umowa się wypełniła. W konsekwencji nastąpił kres polityki dynastycznej Jagiellonów.	1 punkt za poprawną odpowiedź	
6.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Autorzy źródła 1. oceniają królową Bonę pozytywnie, z treści źródła 2. można odczytać negatywną ocenę. Autorem/Autorami źródła 1. są Włosi, którzy postrzegali królową Bonę jako mądrą, sprawiedliwą i dobrą władczynię. Natomiast autorzy źródeł 2. i 3. widzieli w królowej kobietę żądną władzy, chciwą i przebiegłą. Ocena mogła wynikać z tego, że królowa Bona była królową, która ambicjami politycznymi znacznie przewyższała swojego męża Zygmunta I Starego. Prowadziła samodzielną politykę, utworzyła własne stronnictwo, dążyła do wzmocnienia władzy królewskiej, co po uchwaleniu konstytucji <i>Nihil novi</i> było już bardzo trudne, ponieważ szlachta, raz uzyskawszy wpływ na władzę, nie już z niego zrezygnować.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	0–1
7.	7.1. Źródło 1. Nazwa państwa: Święte Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego Nazwa dynastii: Habsburgowie Źródło 2. Nazwa państwa: Prusy Zakonne [Prusy Książęce] Nazwa dynastii: Hohenzollernowie	2 punkty (po 1 punkcie za każdy poprawnie uzupełniony cały wiersz w tabeli)	0–4
	7.2. Zygmunt I Stary	1 punkt za poprawną odpowiedź	
	7.3. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u>	1 punkt za poprawne rozstrzygnięcie wraz	

	Wydarzenia chronologicznie późniejsze opisuje źródło 2., czyli układ Zygmunta I Starego z Albrechtem Hohenzollernem z 1525 roku, na mocy którego władca pruski stał się lennikiem króla polskiego, zobowiązanym do składania hołdu. Źródło 1. opisuje natomiast układ z 1515 roku zawarty w Wiedniu z cesarzem Maksymilianem I Habsburgiem, przypięczętowany małżeństwami Ludwika z Marią, siostrą Ferdynanda Habsburga oraz Ferdynanda z Anną, córką Władysława Jagiellończyka.	z uzasadnieniem	
8.	system nakładczy	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–1
9.	9.1. C	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–2
	9.2. Na mocy uniwersału chłopci zostali zmuszeni do pracy [odrabiania pańszczyzny] na polach swoich panów w wymiarze jednego dnia w tygodniu.	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	
10.	Obrady soboru laterańskiego V – 1 Zawarcie pokoju w Augsburgu – 2	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–1
11.	11.1. D	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–2
	11.2. teoria heliocentryczna	1 punkt za poprawną odpowiedź	
12.	A – 1, 3	1 punkt za poprawnie nazwany styl obrazu 1 punkt za wskazanie dwóch argumentów	0–2
13.	1 – P 2 – F 3 – P	1 punkt za trzy poprawne odpowiedzi	0–1
14.	A – nikolaizm B – nepotyzm C – symonia	po 1 punkcie za każdą poprawną odpowiedź	0–3
15.	<u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Drzeworyt jest krytyką papieżstwa. Papież siedzi na tronie, z boku otaczają go duchowni, którzy pobierają pieniądze od ludzi (monety widoczne na stole), w zamian dostają odpuszczenie grzechów (dokument z pieczęciami).	1 punkt za rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do elementów graficznych	0–1
16.	16.1. Cateau-Cambrésis	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–3
	16.2. wojny włoskie	1 punkt za poprawną odpowiedź	
	16.3. <u>Trzy spośród wymienionych:</u> <ul style="list-style-type: none"> • koniec wojen w Italii • kres politycznej samodzielności państw włoskich • Królestwo Neapolu i Księstwo Mediolanu przypadły Hiszpanii rządzonej przez Filipa 	1 punkt za trzy poprawnie wymienione skutki	

	<p>II Habsburga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wenecja zachowała niezależność • Francja utraciła pozycję hegemoną w północnych Włoszech • Francja przegrała rywalizację z Habsburgami o prymat w Europie Zachodniej 		
17.	<p>A – Jean Bodin B – Erazm z Rotterdamu C – Niccolò Machiavelli</p>	<p>po 1 punkcie za każdą poprawną odpowiedź</p>	0–3
18.	<p>18.1. Mikołaj Rej</p>	1 punkt za poprawną odpowiedź	0–2
	<p>18.2. [A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż] Polacy nie gęsi, iż swój język mają.</p>	1 punkt za poprawną odpowiedź	
19.	<p>A – Zygmunt I Stary B – Zygmunt II August C – Stefan Batory D – Zygmunt III Waza</p>	<p>2 punkty z cztery poprawnie wypełnione wiersze tabeli 1 punkt za dwa poprawnie wypełnione wiersze tabeli</p>	0–2
20.	<p>20.1. Data roczna: 1582 Miejsce zawarcia: Jam Zapolski</p>	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–4
	<p>20.2. Stefan Batory i Iwan IV Groźny</p>	1 punkt za poprawną odpowiedź	
	<p>20.3. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Rzeczpospolita: odzyskała Inflanty [z Parnawą i Dorpatem] oraz ziemię połocką. Rosja: Iwan IV Groźny musiał wycofać się z Inflant, a tym samym utracił ostatecznie dostęp do Bałtyku.</p>	2 punkty (po 1 pkt za konsekwencję poniesioną przez każdą ze stron)	
21.	<p>A – <i>Żwierciadło</i> B – <i>O pochodzeniu i czynach Polaków ksiąg trzydzieści</i> C – <i>Rozmowa albo Dyalog około egzekucyjnej Polskiej Korony</i> D – <i>Kronika wszytkiego świata</i></p>	<p>2 punkty z cztery poprawnie wypełnione wiersze tabeli 1 punkt za trzy lub dwa poprawnie wypełnione wiersze tabeli</p>	0–2
22.	<p>22.1. Nazwa wojny: wojna trzydziestoletnia Rok zakończenia: 1648</p>	1 punkt za dwie poprawne odpowiedzi	0–2
	<p>22.2. Rozstrzygnięcie: Nie. Uzasadnienie: Mapa (źródło 2.) przedstawia działania wojenne podczas wojny 30-letniej, a tekst (źródło 1.), opisuje układ sił podczas wojny o sukcesję hiszpańską.</p>	1 punkt za rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem	
23.	<p>23.1. <u>Przykładowa poprawna odpowiedź:</u> Do przemian opisanych w źródłach 1. i 2. doszło w XVII-wiecznej Anglii, po ścięciu króla Karola I [w 1649 roku]. Parlament uznał, że władza królewska czyni z poddanych</p>	1 punkt za poprawne wyjaśnienie	0–2

	niewolników, a sam król stawia się ponad obowiązującym prawem i szkodzi poddanym. Anglia przestała być monarchią.		
	23.2. republikę	1 punkt za poprawną odpowiedź	
24.	Wypracowanie	12 punktów (zasady oceniania opisano poniżej w oddzielnej tabeli)	0–12
Łącznie			63 punkty

Zasady oceniania zadania 24.

Temat 1. Przedstaw wewnętrzne problemy Rzeczypospolitej: ekonomiczne, społeczne i polityczne, z którymi mierzył się ostatni władca z dynastii Jagiellonów.	
Punktacja	Opis
Poziom IV (9–12 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując ich różne aspekty (np. dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, ze zrozumieniem posłużył się terminologią historyczną oraz dokonał oceny zmian, które nastąpiły w Rzeczypospolitej podczas panowania ostatniego Jagiellona w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenił problemy wewnętrzne Rzeczypospolitej podczas panowania Zygmunta Augusta.
Poziom III (6–8 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. wymienił i częściowo scharakteryzował sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w czasie ruchu egzekucyjnego), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. omówił wojny Zygmunta Augusta o Inflanty).
Poziom II (3–5 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. zwrócił uwagę na wojny z Rosją, stosunki z zakonem krzyżackim), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. wspomniał o reformacji na ziemiach polskich), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni.

Temat 2. Scharakteryzuj wpływ odkryć geograficznych na sytuację społeczno-gospodarczą Europy w XVI wieku.	
Punktacja	Opis
Poziom IV (9–12 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując ich różne aspekty (np. dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, ze zrozumieniem posłużył się terminologią historyczną oraz ocenił wpływ odkryć geograficznych na sytuację polityczną Europy w XVI w.), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • sformułował wnioski i ocenił rozwój gospodarki towarowo-pieniężnej w XVI wieku, • ocenił wpływ odkryć geograficznych na przemiany społeczne w Europie XVI wieku.
Poziom III (6–8 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. w pełni scharakteryzował dualizm gospodarczy, wyjaśnił zjawisko rewolucji cen), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. wykazał związek pomiędzy odkryciami geograficznymi a przemianami, jakie stopniowo zachodziły w gospodarce XVI-wiecznej Europy).
Poziom II (3–5 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. częściowo omówił podział gospodarczy Europy – rodzący się kapitalizm na Zachodzie, rozwój rolnictwa na Wschodzie), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. zauważył związek pomiędzy odkryciami geograficznymi a przemianami społeczno-gospodarczymi w Europie XVI wieku), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni.